

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3CoCsp/35/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122200259
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8122200259.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Martina Barana v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX J., právne zast.: JUDr. Igor Šafranko, advokát, 089 01 Svidník, Sovietskych hrdinov 163/66, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653, právne zast.: Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom Bočná 10, 040 01 Košice, IČO: 36 863 017, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 19.05.2022 č.k. 8Csp/4/2022 - 262, takto jednohlasne

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok vo výrokoch II., III., IV. a VI.

II. Zrušuje rozsudok vo výrokoch I. a V. a v rozsahu zrušenia vracia vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Súd žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a o vydanie bezdôvodného obohatenia z a m i e t a.

II. Súd u r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 02.12.2013, v časti II. Poplatky, bod 1., v znení: „Poplatok za upomienku je vo výške 25 EUR za každú vystavenú upomienku.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

III. Súd u r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 02.12.2013, v časti III. Záverečné ustanovenia, bod 3., v znení: „Dlžník vyhlasuje, že sa oboznámil so súčasťami Úverovej zmluvy, ktorými sú VOP, Úverové podmienky, Sadzobník a podmienky určené Zverejnením, za ktorých sa Bankový produkt v zmysle Úverovej zmluvy poskytuje, súhlasí s nimi a zava ŕ z u j e sa ich dodržiavať. Pre účely Úverovej zmluvy sa VOP rozumejú Vs eobecné obchodné podmienky vydané Bankou s účinnosťou od 1.8.2002 a Úverovými podmienkami Obchodné podmienky Banky pre poskytovanie Úverov a Povolených prečerpaní Privátnym klientom a MIKRO podnikateľom účinné od 1.7.2007. Dlžník ďalej vyhlasuje, že bol Bankou informovaný o skutočnostiach podľa § 37 ods. 2 Zákona o bankách.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

IV. Súd u r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 02.12.2013, v časti III. Záverečné ustanovenia, bod 7., v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že ich

vzájomné právne vzťahy sa budú, podľa § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

V. Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100 %.

VI. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok v rozsahu 100 %.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 1 ods. 2, § 2 písm. a), b), § 9 ods. 1 a 2, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „ZoSÚ“), § 3 ods. 3, 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 5, § 53a ods. 1, § 54 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 298 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok.

3. Na základe vykonaného dokazovania zistil, že dňa 02.12.2013 bola medzi stranami sporu uzavretá Zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobcovi úver vo výške 7.000 eur, pričom úroková sadzba fixná bola vo výške 18,90 % p.a.; výška splátky a splatnosť 139,98 eur mesačne k 20. dňu v mesiaci; splatnosť prvej splátky 20.01.2014; počet splátok 120; konečná splatnosť úveru 20.12.2023; RPMN 22,77 %; priemerná hodnota RPMN 8,69 %; celková čiastka spojená s úverom 16.788,72 eur; ručenie ani poistenie sa nevyžaduje; predpoklady použité na výpočet RPMN - úver bol poskytnutý okamžite a v plnej výške, dlžník bude plniť svoje povinnosti za podmienok a v lehotách uvedených v úverovej zmluve, dohodnutý typ a výška úrokovej sadzby platí až do skončenia úverového vzťahu za predpokladu, že dlžník spĺňa podmienky pre poskytnutie zľavy z úrokovej sadzby uvedené vo zverejnení. V článku II. označenom ako „poplatky“ sa v bode 1 uvádza, že poplatok za upomienku je vo výške 25,- eur za každú vystavenú upomienku. V časti I. článku III. označenom ako „záverečné ustanovenia“ v bode 3 je obsiahnutý tento text, ktorým dlžník vyhlasuje, že sa oboznámil so súčasťami Úverovej zmluvy, ktorými sú VOP, Úverové podmienky, Sadzobník a podmienky určené Zverejnením, za ktorých sa Bankový produkt v zmysle Úverovej zmluvy poskytuje, súhlasí s nimi a zaväzuje sa ich dodržiavať. Pre účely Úverovej zmluvy sa VOP rozumejú Všeobecné obchodné podmienky vydané Bankou s účinnosťou od 1.8.2002 a Úverovými podmienkami Obchodné podmienky Banky pre poskytovanie Úverov a Povolených prečerpaní Privátnym klientom a MIKRO podnikateľom účinné od 1.7.2007. Zároveň vyhlásil, že bol Bankou informovaný o skutočnostiach podľa § 37 ods. 2 Zákona o bankách. V bode 7 časti I. článku III. zmluva obsahuje ustanovenie, ktoré uvádza, že vzájomné vzťahy medzi zmluvnými stranami sa spravujú podľa § 262 Obchodného zákonníka.

4. Súd sa nestotožnil s názorom žalobcu, podľa ktorého v zmluve absentuje údaj o dobe trvania zmluvy. V zmluve je uvedený termín prvej mesačnej splátky (20.01.2014) a poslednej (20.12.2023) a uvedený aj počet mesačných splátok - 120, teda žalobca bol informovaný o dobe trvania zmluvy. Smernica Rady 2008/48/ES zo dňa 23.04.2008 o zmluvách o spotrebiteľských úveroch uvádza ako povinnú náležitosť zmluvy v článku 10 ods. 1 písm. c) dĺžku trvania zmluvy. Podľa tejto smernice nie je povinný údaj o termíne konečnej splatnosti úveru. V zmluve bol uvedený termín prvej a poslednej splátky a počet mesačných splátok, teda bolo stanovené časové ohraničenie trvania zmluvy pri riadnom dohodnutom splácaní úveru. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Cdo/183/2020, zo dňa 24.02.2021, ktoré bolo publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 86, ktorý sa týka ďalšej povinnej náležitosti zmluvy, a to predpokladov použitých pre výpočet RPMN. Najvyšší súd SR uviedol, že je postačujúce, ak tieto predpoklady sú v zmluve uvedené, hoci ako iné náležitosti, teda nemusia byť v zmluve pod označením spomínaných predpokladov. Tú istú myšlienku súd prvej inštancie aplikoval aj pri posúdení existencie spornej náležitosti zmluvy - doby trvania zmluvy. Zároveň s poukazom na závery už uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR súd dospel k záveru, že v zmluve neabsentujú ani predpoklady použité pre výpočet RPMN. Tie sú v zmluve uvedené, hoci ako výška úveru, výška úrokovej sadzby, výška mesačnej splátky, počet splátok, interval splácania. Rovnako súd nedospel k záveru o absencii náležitosti zmluvy - celková čiastka, nakoľko mal za to, že táto je v zmluve vyjadrená dostatočne určitým a zrozumiteľným spôsobom nevyvolávajúcim pochybnosti u spotrebiteľa o celkovej čiastke, ktorú musí zaplatiť, teda suma vo výške 16.788,72 eur. K rozdielu v sume, ktorý vznikne vynásobením výšky splátky počtom splátok (16.797,60 eur) súd poukázal na argumentáciu žalovaného, v zmysle ktorej posledná splátka je nižšia ako tie predošlé, pričom matematicky nie je možné, aby boli všetky splátky v rovnakej výške. Podľa § 2 písm. h) ZoSÚ, celkovou čiastkou, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, je súčet celkovej

výšky spotrebiteľského úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom. Ani samotný zákon teda neponíma celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť ako súčin počtu splátok a ich výšky. S poukazom na ust. § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ uzavrel, že zákonodarca sankcionuje bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou iba taký úver, ktorý neobsahuje obligatórne zmluvné náležitosti vymedzené v § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y), medzi ktoré spadá i náležitosť v podobe celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Zákonodarca však sankcionuje absenciu predmetnej náležitosti, nie jej nesprávne číselné vyjadrenie. Pri celkovej sume, ktorú mal spotrebiteľ zaplatiť, je vyššie uvedený rozdiel zanedbateľný, nemohol spotrebiteľa ovplyvniť pri jeho rozhodovaní o tom, či zmluvu uzavrie alebo nie, preto nemožno taký nedostatok sankcionovať bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru vzhľadom na neprímeranú tvrdosť, ktorá by sa týmto postupom vo vzťahu k žalovanému dosiahla. Súd sa teda nestotožnil s názorom žalobcu o absencii vyššie uvedených povinných náležitostí zmluvy, zmluvu podrobil ďalšiemu súdnemu prieskumu, pri ktorom nezistil, že by v zmluve absentovali ďalšie povinné náležitosti vymenované v § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. Uviedol, že zo strany žalobcu nebolo tvrdené ani to, že by žalovaný pri poskytovaní úveru žalobcovi postupoval v rozpore s § 11 ods. 2 citovaného zákona v súvislosti so zisťovaním a preverovaním jeho bonity. Dospel k záveru o neexistencii zákonného dôvodu pre fikciu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v zmysle § 11 ods. 1, 2 ZoSÚ, preto u žalovaného plnením žalobcu nad istinu úveru nevzniklo žiadne bezdôvodné obohatenie.

5. Následne súd podrobil prieskumu žalované zmluvné podmienky v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka.

5.1 K poplatku za každú upomienku vo výške 25,- eur uviedol, že tento poplatok má povahu skrytej zmluvnej pokuty, čo je vo vzťahu k spotrebiteľovi nečestné a netransparentné. Zmyslom upomienky je upozornenie a súčasne výzva pre dlžníka, aby si dodatočne splnil svoju povinnosť, s plnením ktorej je v omeškani. Účelom upomienky nemôže byť získanie majetkového prospechu vo forme finančnej sankcie voči spotrebiteľovi. Tento poplatok nemožno chápať ani ako poplatok za službu, nepochybne presahuje administratívne náklady spojené s vyhotovením a zaslaním upomienky. Uvedenú zmluvnú podmienku možno podradiť pod neprijateľnú zmluvnú podmienku konkretizovanú v tzv. čiernom zozname v § 53 od. 4 pod písm. t) Občianskeho zákonníka. Totožnú zmluvnú podmienku súdy opakovane právoplatnými rozsudkami vyhlásili za neprijateľnú (rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 14Csp/160/2019-116, zo dňa 07.10.2020 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove; sp.zn. 15CoCsp/23/2020, z 11.02.2021, rozsudok Okresného súdu Svidník, č.k. 4Csp/39/2019-178, zo dňa 03.03.2020 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 18CoCsp/36/2020, z 28.09.2021 a rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 9Csp/124/2020-191, zo dňa 25.03.2021 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 22CoCsp/18/2021, z 29.06.2021).

5.2 K zmluvnej podmienke týkajúcej sa aplikácie Obchodného zákonníka súd uviedol, že ide o zmluvné ustanovenie, ktoré je v rozpore s aktuálnou právnou úpravou - § 52 ods. 2 vetou treťou Občianskeho zákonníka, ktorý bol doplnený o túto vetu zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 01.04.2015. Ide o zmluvnú podmienku, ktorá nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov zmluvy v neprospech spotrebiteľa, keďže vylučuje použitie Občianskeho zákonníka, ktorého úprava v zásade je pre spotrebiteľa výhodnejšia ako úprava v Obchodnom zákonníku, napr. v ustanoveniach o odstúpení od zmluvy, premičaní alebo úrokoch z omeškania. Poukázal aj na právny záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 3MCdo/14/2014, zo dňa 21.04.2015, podľa ktorého vzhľadom na to, že zákon č. 102/2014 Z.z. neobsahuje prechodné ustanovenie k § 52 ods. 2 vete tretej, toto ustanovenie sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred dňom účinnosti danej právnej normy. Zároveň súd poukázal aj na ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, s ktorým je táto zmluvná podmienka v rozpore. Tú istú zmluvnú podmienku voči žalovanej súdy už určili právoplatnými rozsudkami za neprijateľnú (rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 32Csp/136/2019-85, z 31.03.2021, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 5CoCsp/22/2021, z 20.01.2022; rozsudok Okresného súdu Prešov, sp.zn. 20Csp/171/2019, z 17.08.2020 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 7CoCsp/55/2020, z 24.06.2021; rozsudok Okresného súdu Svidník, sp.zn. 1Csp/38/2019, z 2.12.2019 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 5CoCsp/14/2020, zo dňa 15.7.2021; rozsudok Okresného súdu Prešov, sp.zn. 29Csp/135/2019, z 8.4.2020, potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 7CoCsp/5/2021, zo dňa 29.4.2021).

5.3 Vo vzťahu k zmluvnej podmienke týkajúcej sa vyhlásenia spotrebiteľa uviedol, že na spotrebiteľa je de facto prenášané dôkazné bremeno v otázke riadneho oboznámenia sa so zmluvnými podmienkami

a okolnosťami uzavretia úverovej zmluvy. Pre spotrebiteľa nastáva neprijateľný účinok vo vzťahu k potencionálnemu uplatneniu jeho práv na súde a u iných štátnych orgánov, keďže už len v dôsledku predmetnej zmluvnej podmienky môže byť odradený od prípadného podania podnetov alebo návrhov štátnym orgánom. Dodal, že totožná zmluvná podmienka bola už právoplatnými súdnymi rozhodnutiami vyhlásená za neprijateľnú (Okresného súdu Kežmarok, sp.zn. 9C/2/2014, zo dňa 16.09.2015, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 20Co/41/2016, zo dňa 27.04.2017 alebo rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp.zn. 19C/129/2016, zo dňa 14.10.2021, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 10Co/21/2021 zo dňa 11.01.2022). Uvedenú zmluvnú podmienku možno zahrnúť do tzv. čierneho zoznamu neprijateľných podmienok vymenovaných v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka a to pod podmienku uvedenú pod písm. l), ktoré je transpozíciou smernice Rady 93/13/EHS zo dňa 05.04.1993 a to bodu 1 písm. q) jej prílohy obsahujúcej indikatívny zoznam nekalých podmienok. Pod písm. q) ide aj o podmienku, ktorá spotrebiteľovi ukladá povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane. Súd s poukazom na vyššie uvedené závery teda žalobe o určenie neprijateľných zmluvných podmienok v celom rozsahu vyhovel.

6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V konaní o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a o vydanie bezdôvodného obohatenia bol v celom rozsahu neúspešný, preto súd priznal nárok na náhradu trov tohto konania úspešnému žalovanému, nakoľko nezistil žiadny dôvod pre aplikáciu § 257 CSP. V konaní o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok bol úspešný žalobca, preto mu súd priznal nárok na plnú náhradu trov tohto konania voči neúspešnému žalovanému, keďže nezistil dôvod pre aplikáciu § 257 CSP.

7. Proti tomuto rozsudku vo výroku I. a V. podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nesprávnymi skutkovými zisteniami a nesprávnym právnym posúdením súdom prvej inštancie. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nedostal riadnu a presvedčivú odpoveď na jeho námietky, teda aká je doba trvania spotrebiteľskej zmluvy, resp. dĺžka trvania v zmysle Smernice, ako a kde sú uvedené predpoklady na výpočet RPMN, ktoré dodávateľ použil pri výpočte. Podobne prečo v zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 02.12.2013 je uvedená celková čiastka úveru v rozpore s matematickými výpočtami zohľadňujúc údaje uvedené v zmluve, ako aj akým spôsobom dodávateľ zisťoval s odbornou starostlivosťou jeho bonitu, čo je súd povinný skúmať ex offo. Z týchto dôvodov považuje odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie za arbitrárne, pretože z neho nevyplýva, či si súd splnil svoje ex offo povinnosti pri posudzovaní spotrebiteľskej zmluvy. Súd prvej inštancie považoval náležitosť zmluvy podľa ust. § 9 ods. 2 písm. f) ZoSÚ za zachovanú z dôvodu, že táto nemusí byť uvedená konkrétnym dátumom a postačuje jej vyvodenie spotrebiteľom z iných náležitostí, pričom poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/183/2020, v ktorom však žiadna zmienka o náležitosti doby trvania nie je. Ani smernica ani zákon nevyžadujú, aby zmluva obsahovala len údaje, z ktorých sa dá obligatórna náležitosť zmluvy nepriamo odvodiť, ale vyžaduje predpísané náležitosti v zmluve priamo uvádzať. Poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, v ktorých sa vyjadril k dobe trvania zmluvy. Vo vzťahu k predpokladom na výpočet RPMN opätovne poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove a rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-448/17. Zmluva musí obsahovať nie len matematický vzorec výpočtu RPMN, ale tento vzorec musí byť doplnený predpokladmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu, čo neznamená nič iné, ako doplnenie jednotlivých premenných vo vzorci konkrétnymi číselnými údajmi výpočtu aj s ich pomenovaním, teda všetky predpoklady na výpočet RPMN. K nesprávnosti údajov o celkovej čiastke považuje argumentáciu súdu prvej inštancie za zmätočnú. Za nenáležité považuje aj konštatovanie súdu prvej inštancie, že rozdiel v celkovej čiastke je zanedbateľný. Za situácie, ak súd poukázal na rozdielnosť vo výške celkovej čiastky, potom z neho vyplýva, že tento údaj je nesprávny. Zo strany dodávateľa došlo k porušeniu zákazu uvádzať nepravdivé údaje spočívajúce v klamaní spotrebiteľa uvádzaním nepravdivého údaju o úrovni podmienok týkajúcich sa spotrebiteľských úverových zmlúv, keď je nepochybné, že celková čiastka je uvedená nesprávne, resp. predstavuje nekalú podmienku, ktorá je neplatná a v predmetnej zmluve akoby absentovala. Z rozsudku zároveň nevyplýva, ako sa vysporiadal s ex offo povinnosťou s poukazom na závery vyplývajúce z rozsudku SD EÚ vo veci C- 679/2018 zo dňa 05.03.2020 a vo veci C-303/2020 zo dňa 05.03.2020 zistiť, či dodávateľ pri poskytovaní úveru postupoval s odbornou starostlivosťou pri skúmaní bonity spotrebiteľa. Dodávateľ nepostupoval s odbornou starostlivosťou, pretože nezisťoval všetky relevantné údaje o rodinnom stave, počte vyživovacích povinností, výšky príjmu a výške celkového objemu výdavkov, čím došlo k naplneniu

hypotézy právnej normy § 11 ods. 2 ZoSÚ v dôsledku čoho sa predmetný úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Žalovaný mu úver poskytol pri jeho preúverovanosti, pričom poukázal na niektoré úvery, ktoré boli živé pri poskytovaní predmetného úveru zo zmluvy o splátkovom úvere č. 5050277668 zo dňa 02.12.2013. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Proti výrokom II., III., IV. a VI. tohto rozsudku podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, resp. konanie malo inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že súd vo svojom odôvodnení nezaoberal otázkou, či je určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok vôbec užitočné pre žalobcu a či toto určenie môže plniť hlavnú, preventívnu funkciu určovacieho rozsudku. Samotná okolnosť, že žalobca nepredniesol žiadne tvrdenia na splnenie esenciálnej podmienky praktickej potrebnosti určovacieho návrhu, bolo teda postačujúca pre jeho zamietnutie. V prípade zmluvnej podmienky o poplatku za upomienku namietal, že súd dospel k zisteniu neprijateľnosti napriek tomu, že nevykonal žiaden z testov, ktoré úniová judikatúra predpisuje pre skúmanie atribútu značnej nerovnováhy. Vo vzťahu k zmluvnému vyhláseniu o oboznámení sa so súčasťami zmluvy namietal, že otázka dôkazného bremena je riešená normami procesného práva, ktoré neumožňujú svojvoľné, jednostranné prenášanie dôkazného bremena na iný subjekt právneho vzťahu. Rovnaké námietky vzniesol aj voči odôvodneniu určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky o aplikácii Obchodného zákonníka. V konaní nevyšlo najavo, že po uzavretí zmluvy s poukazom na dojednanie o aplikácii Obchodného zákonníka chcel vylúčiť použitie akýchkoľvek občianskoprávných noriem dopadajúcich na záväzkový vzťah. Súd prvej inštancie sa vo svojom odôvodnení nevysporiadal s argumentáciou uvedenou vo vyjadrení zo dňa 16.05.2022, ktoré bolo súdu doručené, čo považuje samo o sebe za dôvod na zrušenie rozhodnutia odvolacím súdom. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

9. Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že žalobca neprodukoval žiadne tvrdenia objasňujúce, prečo má byť so značným časovým odstupom po zániku záväzku splnením potrebné určenie, že je neprijateľná zmluvná podmienka o poplatku za upomienku, keďže už žiadne omeškanie dlžníka neprichádza do úvahy. Žalobca prípustnosť žaloby odvodzuje výlučne od statusu finančného spotrebiteľa. Za nesprávnu považuje aj koncepciu, podľa ktorej by malo ísť o osobitný druh žalobného návrhu, ktorý nezodpovedá žiadnemu typu v zmysle ust. § 137 Civilného sporového poriadku. K špecifikácii žalobného nároku uviedol, že žalobca nepredniesol dostatočne určité skutkové tvrdenia. Ak žalobca tvrdí, že zaplatil určitú sumu na úver, je jeho povinnosťou opísať všetky uskutočnené platby a predložiť k nim potrebné dôkazné návrhy. Považuje za nezrozumiteľné, na základe čoho považuje žalobcu všetky platby do sumy 7.000 eur za plnenia na istinu. Predložené listinné dôkazy, výpisy z úveru, práve naopak tieto tvrdenia vyvracajú, nakoľko z nich vyplýva, že priebežne plnil nie len na istinu, ale aj na príslušenstvo a poplatky. Vo vzťahu k premlčaniu žalobného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia konštatoval, že vzhľadom na argumentáciu žalobcu, podľa ktorého premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia začína plynúť od právoplatnosti rozsudku o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti, by malo byť dôvodom na zamietnutie žaloby, nakoľko v čase podania žaloby ešte pohľadávka neexistovala. K náležitostiam zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a to k celkovej čiastke poukázal na to, že počet a výška a splátok sú obligatornými náležitosťami zmluvy o spotrebiteľskom úvere, preto zákonodarca mohol stanoviť, že celková čiastka sa vypočíta ako matematický súčin týchto dvoch ukazovateľov. Zákon však stanovil iné kritériá pre určenie celkových nákladov spotrebiteľa a celkovej úverovej čiastky. Neobstojí ani žalobný argument o absencii údajov o dobe trvania napádanej zmluvy, ktorý je premietnutý do informácie o konečnej splatnosti úveru, ako aj do čl. III bod 12 prvej časti zmluvy, podľa ktorého sa zmluva uzatvára na dobu určitú, a to až do úplného vysporiadania všetkých vzťahov, ktoré vznikli na základe alebo v súvislosti s úverom. K absencii predpokladov použitých na výpočet RPMN uviedol, že povinnosťou žalobcu je potrebné uviesť, aký správny údaj sa mal v zmluve nachádzať. Preto žiada súd, aby žalobcu vyzval na doplnenie tvrdenia potrebných skutočností, predovšetkým uvedenie presného údajov, aké predpoklady na výpočet RPMN nie sú v zmluve uvedené, hoci tam mali byť. V ďalšom poukázal na korektív proporcionality, pričom žalobca nedokázal uviesť žiadnu konkrétnu ujmu, ktorú mal utpieť na svojej neinformovanosti. Úroky a poplatky predstavujú hlavný zisk pre veriteľa z každého úverového obchodu, pričom Ústavný súd SR opakovane zdôraznil, že podstatou a základným zmyslom podnikania je dosahovanie zisku. Akýkoľvek zásah do práva na

dosiahnutie zisku je potrebné vždy vyhodnotiť ako obmedzenie ústavného práva podnikateľ. Množstvo rozhodnutí Súdneho dvora EÚ vyzdvihujú úlohu proporcionality pri zásahoch verejnej moci (C-101/01, C-43005, C-418/11). Konkrétne okolnosti prejednávanej veci neumožňujú záver, že žalobca nemal plnohodnotné informácie o rozsahu úverového záväzku. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne.

10. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie čo do určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok spĺňa atribúty jasnosti, stručnosti a zrozumiteľnosti a považuje ho za dostatočne odôvodnený. Žalovaný vykladá ust. § 137 CSP tak, ako keby tento obsahoval taxatívny výpočet možných žalôb, brániac žalobcovi podať žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru alebo neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zákonodarca počíta aj s alternatívou určovacieho výroku už priamo v ust. § 298 CSP. Dostatočnú legitimitu poskytuje ust. § 3 ods. 3 a ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, ale aj § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podaná žaloba má nie len individuálny význam, ale aj generálny význam. Vo vzťahu k procesnej prípustnosti žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a bezpredmetnosti preukazovať naliehavý právny záujem poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Krajského súdu v Prešove. K poplatku za upomienky uviedol, že podstatným predpokladom prijateľnosti zmluvnej podmienky je jej individuálne dojednanie. Dôkazné bremeno znáša žalovaný, preto je povinný preukázať, že zmluvné podmienky boli dojednané individuálne, pričom toto žalovaný nijako nepreukázal. Vo vzťahu k vyhláseniu dlžníka o oboznámení sa so súčasťami zmluvy uviedol, že táto slúži len na prenesenie dôkazného bremena dodávateľa, pričom právny problém aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka je riešený bohatou judikatúrou Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR. Postoj žalovaného k judikovaným neprijateľným zmluvným podmienkam svedčí o dôvodnosti podanej žaloby. Ak žalovaný v konaní nepredložil žiaden dôkaz na preukázanie vedenia kontraktčného procesu s dlžníkom, konajúci súd nemôže dôjsť k záveru, ktorý prezentuje žalovaný a žalobu zamietnuť. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III., IV. a VI. potvrdil.

11. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v súlade s ust. § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania, pričom dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné a odvolanie žalobcu je dôvodné.

12. K odvolaniu žalovaného, ktoré smerovalo voči výrokom, ktorými súd prvej inštancie vyslovil neprijateľnosť zmluvných podmienok označených žalobcom v ním podanej žalobe (výroky II., III. a IV.) a voči výroku o trovách konania v časti týkajúcej sa určenia neprijateľnosti týchto zmluvných podmienok (výrok VI.), odvolací súd uvádza:

13. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

14. Pokiaľ ide o námietku žalovaného o porušení jeho práva na spravodlivé súdne konanie, s touto nie je možné sa stotožniť.

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom odmietnutia spravodlivosti.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý proces ale

pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, prebral a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pod procesným postupom sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

17. Navyše, a to je potrebné osobitne zdôrazniť, predmetom konania bolo určenie neprijateľnosti troch zmluvných podmienok uvedených v Zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 02.12.2013 a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. Tieto zmluvné podmienky boli výslovne uvedené v zmluve o splátkovom úvere a medzi stranami sporu nebolo sporné ich znenie, teda obsah týchto zmluvných podmienok. Sporným bolo len to, či tieto zmluvné podmienky mali charakter neprijateľných zmluvných podmienok alebo nie.

18. V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak Civilný sporový poriadok v ust. § 298 umožňuje súdu v rozsudku aj bez návrhu vysloviť neprijateľnosť určitej zmluvnej podmienky a dokonca v prípade uloženia povinnosti vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie priamo ukladá povinnosť uviesť vo výroku rozsudku znenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, je nepochybné, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

19. Medzi stranami sporu bola dňa 02.12.2013 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

20. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoí ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

21. Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka.

22. Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky

zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 - § 54 Občianskeho zákonníka. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ust. § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

23. Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, priamo vyplýva aj z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že predmetom konania môže byť i žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha len určenia neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky.

24. S určením určitej zmluvnej podmienky za neprijateľnú je spojený významný právny následok spočívajúci v tom, že dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, čo vyplýva z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Okrem uvedeného takéto určenie má význam aj pre spotrebiteľa, ktorý mal v konaní o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky úspech a to v tom, že mu vzniká možnosť uplatniť si ďalšie právo a to právo na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. K uplatneniu tohto práva totiž nemôže dôjsť kedykoľvek, nakoľko vzniká po tom, čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde.

25. Civilný sporový poriadok v ust. § 137 formou demonštratívneho výpočtu uvádza druhy žalôb. Oproti doterajšej právnej úprave sú v tomto ustanovení zakotvené viaceré zmeny. Ako konštatuje predkladateľ novej právnej úpravy, žaloby na plnenie upravené v písm. a) sú najčastejším druhom civilných žalôb. Splnenie povinnosti môže vyplývať zo zákona, z právnych vzťahov, vrátane vzťahov deliktných, z medzinárodného európskeho práva, atď. Podľa predkladateľa nemalo zmysel špecifikovať v hypotéze právnej normy, z čoho povinnosť vyplýva tak, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Nôvum spočívajúce v zavedení právnej normy obsiahnutej v písm. b) spočíva v rozlišovaní žalôb na splnenie povinnosti a žalôb na vyporiadanie práv typu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podielové spoluvlastníctvo, neoprávnená stavba atď. Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a v písm. d), kde sa rozlišuje klasická určovací žaloba a žaloba o určenie inej právnej skutočnosti podľa písm. d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a mŕňajú sa účelu žaloby určovacej. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem aj tu platilo, že tento nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

26. Zákon č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, ako aj Občiansky zákonník umožňovali spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýval z uvedených právnych predpisov.

27. Vo vzťahu k poplatku za upomienky vo výške 25 eur je potrebné poukázať na ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014

s prechodným ustanovením § 879p Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovením § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014.

28. V danom prípade ustanovenie zmluvy o splátkovom úvere upravujúce poplatok za upomienky i po 13.06.2014 zostalo nezmenené a teda bol daný zákonný predpoklad pre určenie neprijateľnosti takéhoto zmluvného dojednaní.

29. Z ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy možno vyvodit' povinnosť dodávateľa, podľa ktorej nesmie v spotrebiteľských zmluvách používať neprijateľné podmienky, čomu korešponduje právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Ako procesný prostriedok ochrany tu slúži práve žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. V takomto spore je potom nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide, ten subjekt, ktorý vystupuje v zmluve ako spotrebiteľ a nositeľom povinnosti subjekt vystupujúci v zmluve ako dodávateľ. Žalobca je tak nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide a teda má v tomto konaní vecnú aktívnu legitímáciu. V prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z hľadiska vecnej legitímácie nemá právny význam ani zánik záväzku splnením dlhu. Podaná žaloba vychádza zo zákonnej požiadavky, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú zásadne obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky. V tomto prípade nejde o nárok z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom je zmluva, teda nárok vyplývajúci o zmluvy, ale o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. V konaní o neprijateľnosť zmluvnej podmienky zánik záväzku splnením nemôže mať žiadny vplyv na žalobcom uplatnený nárok a teda ani na jeho vecnú legitímáciu. Opačný názor by v podstate znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj Smernici Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

30. Za nedôvodné považoval odvolací súd aj námietky týkajúce sa posúdenia neprimeranosti dojednaného poplatku za upomienku vo výške 25 eur. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že sa jedná o poplatok, ktoré nie je primeraný, predstavuje skrytú sankciu vo vzťahu k žalobcovi ako spotrebiteľovi a spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Kým úrok vyjadruje cenu za úver, poplatky sú cenou za tzv. vedľajšie plnenie. Ak však má poplatok obstať z hľadiska súdnej kontroly podľa § 53 ods.1 Občianskeho zákonníka, musí ísť o plnenie, ktoré je pre spotrebiteľa skutočné, ktoré má svoj význam, alebo inými slovami povedané, má pre spotrebiteľa pridanú hodnotu. A contrario plnenie, ktoré prevažne nie je v záujme spotrebiteľa, je plnením, za ktoré môže ísť o poplatok neprijateľný. Upomienka nemôže mať sankčný charakter. V opačnom prípade by mala skutočne povahu tzv. skrytej zmluvnej pokuty, čo je vo vzťahu k spotrebiteľovi nečestné a netransparentné. Zmyslom upomienky je upozornenie a súčasne výzva pre dlžníka, aby si dodatočne splnil svoju povinnosť, s plnením ktorej je v omeškaní. Účelom zaslania upomienky nemôže byť získanie majetkového prospechu vo forme finančnej sankcie voči spotrebiteľovi ako dlžníkovi, ktorá by prinášala majetkový prospech dodávateľovi. Možné náklady spojené s vyhotovením upomienky a jej zasláním sú nepochybne nižšie ako poplatok vo výške 25 eur. Tento poplatok nemožno chápať ani ako poplatok za službu, teda za plnenie, ktoré je poskytované spotrebiteľovi.

31. Poplatok za upomienku vo výške 25 eur mesačne nie je v záujme spotrebiteľa. Poplatky za služby spojené s administratívnou agendou predstavujú plnenia, ktoré nie sú v záujme spotrebiteľa a konanie banky spočívajúce v účtovaní takýchto poplatkov možno hodnotiť vo vzťahu k spotrebiteľovi ako poškodzujúce. Preto s poplatkami za takéto plnenia sa spája záver o ich neprijateľnosti. Pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spoplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytuje skutočné protiplnenie, ale naopak tieto sú poskytované (vykonávané) vo vlastnom záujme dodávateľa.

32. Vo vzťahu k podmienke o oboznámení sa dlžníka so súčasťou zmluvy, je potrebné uviesť, že ak majú byť všeobecné obchodné podmienky súčasťou zmluvy, je potrebné vyjadriť s nimi súhlas. Dôkazné bremeno ohľadne existencie vôle spotrebiteľa byť viazaný nielen zmluvou, ale aj všeobecnými obchodnými podmienkami, ako aj skutočnosť, že spotrebiteľ bol s týmito podmienkami riadne oboznámený, zaťažuje dodávateľa, pričom pre preukázané oboznámenie sa nepostačuje len konštatovanie a vyhlásenie spotrebiteľa vo formulárovej zmluve o tom, že bol s obchodnými podmienkami oboznámený. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť predovšetkým na to, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednaní technického a

vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nemajú slúžiť na to, aby do nich často v neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dodávateľ dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých sa predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr uniknú (napr. rozhodcovská doložka, dojednanie o zmluvnej pokute, vznik možného nepovoleného prečerpania a povinnosť platiť úrok s tým spojený). Všeobecné obchodné podmienky predstavujú rozsiahly, pre priemerného spotrebiteľa na porozumenie náročný text, vopred pripravený dodávateľom, bez možnosti spotrebiteľa zmeniť ich obsah. Z tohto dôvodu existuje nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľ si nebude v čase uzavretia zmluvy vedomý svojich zmluvných povinností a zaviazá sa tak k splneniu povinností, pri znalosti ktorej by k uzavretiu zmluvy nepristúpil. Ak banka uvedie podstatné obsahové náležitosti len v rámci rozsiahlych, pre priemerného spotrebiteľa na porozumenie náročných všeobecných obchodných podmienok, nemožno takémuto konaniu priznať právnu ochranu. Zmluvná podmienka, obsahom ktorej je vyhlásenie spotrebiteľa, že sa pred uzatvorením zmluvy oboznámil so zmluvnými podmienkami a súhlasí s nimi, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. l) Občianskeho zákonníka, pretože na spotrebiteľa sa prenáša dôkazné bremeno v otázke, či sa pred uzatvorením zmluvy s predloženými zmluvnými podmienkami skutočne oboznámil.

33. Rovnako sa stotožnil odvolací súd so záverom súdu prvej inštancie o neprijateľnosti zmluvnej úpravy o voľbe Obchodného zákonníka. Podľa dojednania obsiahnutého v zmluve v časti III. Záverečné ustanovenia, bod 7., vzájomné právne vzťahy sa mali v súlade s ust. § 262 Obchodného zákonníka spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka. Je teda nepochybné, že ustanoveniami Obchodného zákonníka sa mali riadiť všetky vzťahy medzi žalobcom a žalovaným bez akýchkoľvek výnimiek. Obchodný zákonník pritom úpravu neprijateľných zmluvných podmienok neobsahoval. Cieľom dojednania o výlučnej aplikácii ustanovení Obchodného zákonníka zo strany žalovaného bolo znemožnenie aplikácie právnych predpisov zameraných na ochranu spotrebiteľa na vzniknutý právny vzťah.

34. Novela Občianskeho zákonníka účinná od 01.04.2015 doplnila ustanovenie § 52 ods. 2 o tretiu vetu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Právny predpis, ktorého súčasťou je toto ustanovenie, nemá prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred účinnosťou tohto právneho predpisu. Tento záver priamo vyplýva nielen z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21.04.2015 vydaného vo veci 3MCdo 14/2014, ale aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.05.2015 vydaného vo veci 8MCdo 13/2014.

35. Podľa ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka je obsiahnuté všeobecné pravidlo, podľa ktorého v prípade uzatvárania spotrebiteľských zmlúv treba dodržiavať právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv. Toto pravidlo má pôsobiť aj preventívne, teda slúži na vyjadrenie toho, v akom zmysle má dodávateľ pripravovať podmienky spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sú v zákone zakotvené pre uzatváranie konkrétnych spotrebiteľských zmlúv. Týchto zákonom ustanovených podmienok sa spotrebiteľ nemôže vopred vzdať. Preto by bolo neplatné aj také dojednanie v spotrebiteľskej zmluve, v ktorej by spotrebiteľ dal súhlas na neakceptovanie zákonom ustanovenej podmienky, či obchádzanie niektorej neprijateľnej podmienky, a to by v konečnom dôsledku zhoršilo jeho zmluvné postavenie. Podmienky spotrebiteľských zmlúv upravené v zákone sú vo vzťahu k spotrebiteľovi kogentné, keďže nepripúšťajú odchýlnu úpravu, ktorou by sa zhoršilo postavenie spotrebiteľa. Dojednanie použitia ustanovení Obchodného zákonníka na právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, za situácie, ak v súlade s ust. § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na tieto právne vzťahy sa vždy musia prednostne použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Súd prvej inštancie preto správne postupoval, ak takúto zmluvnú podmienku vyhlásil za neprijateľnú.

36. Preto odvolací súd v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v žalovaným napadnutej časti, t.j. vo výrokoch, ktorými vyhlásil zmluvné podmienky označené v žalobe za neprijateľné (výroky II., III. a IV.) a v závislom výroku o trovách v tejto časti konania (výrok VI.) ako vecne správny potvrdil.

37. Čo sa týka odvolania žalovaného, odvolací súd poukazuje, že články 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať ex offo aj existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve.

38. Ustanovenie § 7 ods. 1 ZoSÚ zakotvuje povinnosť veriteľa posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver na základe relevantných a aktuálnych informácií. Uvedené ustanovenie má zabezpečiť, aby veritelia správne odhadli schopnosť spotrebiteľa splácať a správať sa tak obozretne jednak z pohľadu návratnosti úveru a tiež z pohľadu dôsledkov nezodpovedného požičiavania na strane spotrebiteľov (porov. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp.zn. 3Co/153/2019).

39. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie chýba vyhodnotenie preverovania bonity žalobcu ako spotrebiteľa zo strany poskytovateľa úveru. V prípade hrubého porušenia povinností podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ, za ktoré sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje s príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať úver, úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 2 ZoSÚ). Dôvodnou bola preto odvolacia námietka žalobcu týkajúca sa nedostatku odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu k skúmaniu bonity spotrebiteľa, s prihliadnutím na potrebu zadováženia aktuálnych správ a informácií relevantných pre posudzovanie schopnosti žalobcu splácať úver.

40. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie v časti napadnutej žalobcom, t.j. vo výrokoch I. a V., t.j. vo výroku, ktorým žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol a závislom výroku o trovách v tejto časti konania z dôvodu, že nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý nedostatok nebolo možné napraviť v konaní pred odvolacím súdom, ktoré konanie nenahrádza prvoinštančné konanie.

41. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu, na základe vykonaného dokazovania posúdiť obligatórne obsahové náležitosti predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, s absenciou ktorých zákonodarca spája právne významné dôsledky, predovšetkým sankciu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Následne v prípade, že súd prvej inštancie dospeje k záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vyhodnotiť nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatneného podanou žalobou. Zároveň v novom rozhodnutí rozhodne o trovách v tejto časti konania (§ 396 ods. 3 CSP).

42. V súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom súd prvej inštancie posúdi skutkové zistenia a vyjadrí právne závery, na základe ktorých posúdi konanie veriteľa ako poskytovateľa úveru s odbornou starostlivosťou podľa ustanovenia 7 ods. 1 v spojení s ustanovením § 11 ods. 2 ZoSÚ.

43. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).